

Dyskryminacja ekonomiczna jako stymulanta ubóstwa i wykluczenia społecznego kobiet

dr hab. Baha Kalinowska-Sufinowicz

Katedra Makroekonomii i Badań nad Rozwojem

UNIwersytet EKONOMICZNY
W POZNANIU

**Równość,
której żądamy,
to najbardziej znośny
stopień nierówności**

Georg Christoph Lichtenberg

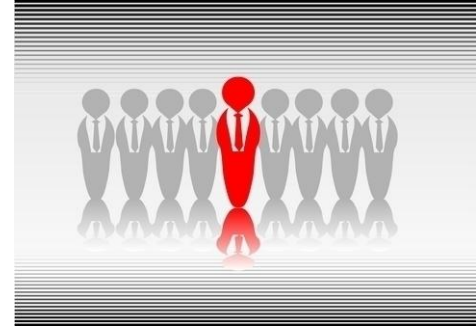
Plan prezentacji

1. Założenia metodyczne i podstawowe pojęcia
2. Formy dyskryminacji ekonomicznej kobiet
3. Modelowe ujęcie wpływu dyskryminacji na zagrożenie ubóstwem i wykluczeniem społecznym kobiet

1. Założenia metodyczne....

- **Cel główny:** przedstawienie i ocena wpływu występowania dyskryminacji ekonomicznej na zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego w subpopulacji kobiet na polskim oraz wielkopolskim rynku pracy w latach 1990-2014
- **Hipoteza:** nierówności płci, w tym zwłaszcza zjawisko dyskryminacji ekonomicznej kobiet stanowi istotny element podnoszący ryzyko ubóstwa i wykluczenia społecznego w subpopulacji kobiet
- **Zakres przestrzenny:** Polska, w tym województwo wielkopolskie
- **Zakres czasowy:** lata 1990-2014

1. .... i podstawowe pojęcia

- **Nierówności płci**
różnice miar, szans i sytuacji
- **Dyskryminacja kobiet**
nierówne traktowanie
płeć [Kalinowska-Nawrotek 2004]
- **Ubóstwo**
fakt niezaspokojenia pewnych podstawowych potrzeb na pożądanym poziomie [Panek 2014]
absolutne i względne rozumienie ubóstwa
- **Wykluczenie społeczne**
dana jednostka/grupa społeczna nie może w pełni uczestniczyć w ważnych dziedzinach życia wspólnoty, do której należy [Czapiński 2014]

2. Formy dyskryminacji ekonomicznej kobiet

2.1. w sferze pracy

- A. dyskryminacja zatrudnieniowa
- B. dyskryminacja kwalifikacyjna i zawodowa
- C. dyskryminacja typu *human capital*
- D. samodyskryminacja
- E. dyskryminacja macierzyńska/rodzicielska

2.2. w sferze płacy

- a. dyskryminacja bezpośrednia
- b. dyskryminacja pośrednia

2. Formy dyskryminacji...

Czy płeć ma wpływ na sytuację na rynku pracy?

- postrzeganie kobiety jako pracownika „kłopotliwego”
- podział na zawody typowo kobiece i typowo męskie
- mniejsza dyspozycyjność czasowa
- poziom i relacje wynagrodzeń
- dyskryminacja a nierówność płci

© WZÓR ZASTRZEŻONY

SYTET EKONOMICZNY
ANIU

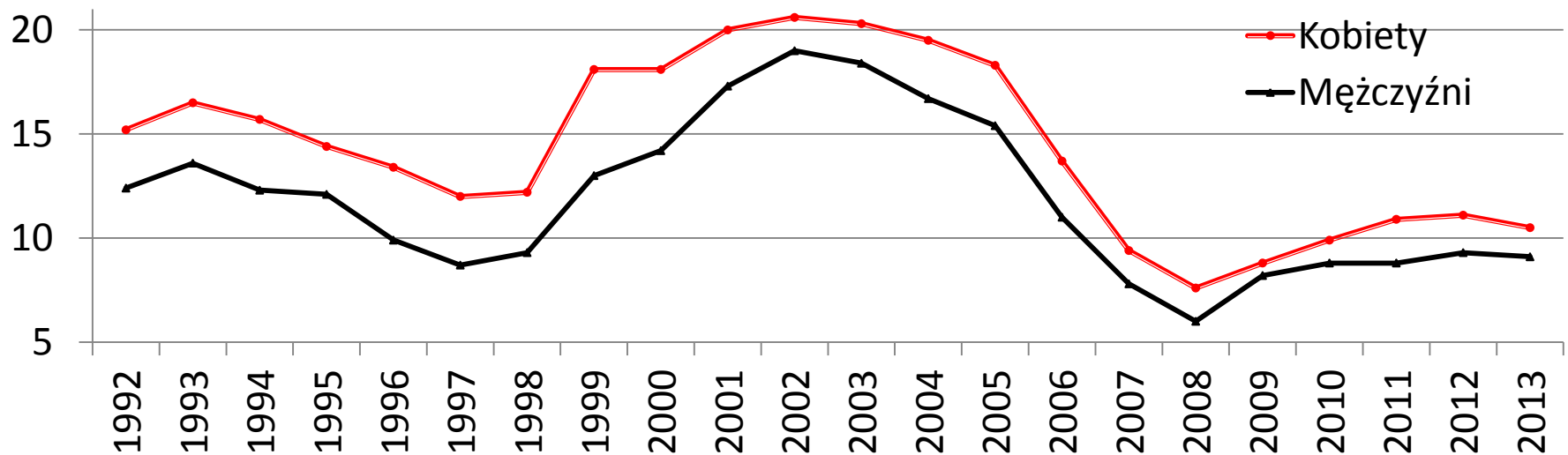
2.1.A. Formy dyskryminacji...

Dyskryminacja zatrudnieniowa (1)

dyskryminowani mają nieproporcjonalny udział w bezrobociu

stopa bezrobocia w Polsce w latach 1992-2013

2.1.B. Formy dyskryminacji...

Dyskryminacja kwalifikacyjna i zawodowa

ograniczenia dostępu do pewnych zawodów
„stłoczenie”

- pozioma segregacja zawodowa (edukacja, ochrona zdrowia i pomoc społeczna, hotele i restauracje)

GUS 2012: 38,2%

2.1.C. Formy dyskryminacji...

Dyskryminacja typu *human capital*

ograniczony dostęp

czynniki zwiększające wydajność pracy

nauka, szkolenie zawodowe, praktyka zawodowa

- pionowa segregacja zawodowa (przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy, kierownicy)

GUS 2012: 294,2 tys. K + 356,2 tys. M

2.1.D. Formy dyskryminacji...

Samodyskryminacja

kobiety zwalczają się i dyskryminują nawzajem
zamiast np. organizować, popierać i sobie pomagać

- niechęć do współpracy zawodowej z innymi kobietami – dyskryminacja zatrudnieniowa
- niechęć do bycia podwładnym szefa-kobiety – dyskryminacja typu *human capital*

2.1.E. Formy dyskryminacji...

Dyskryminacja macierzyńska (rodzicielska)

gorsze traktowanie

powód: macierzyństwo (ciąża, urlop macierzyński, urlop wychowawczy, obowiązki rodzinne)

Instytut MillwardBrown SMG/KRC „Mama wraca do pracy” (2006)

- **27%** kobiet na urlopie macierzyńskim lub wychowawczym spodziewały się zwolnienia z pracy po powrocie
- **16%** matek powracających z tych urlopów traciła pracę

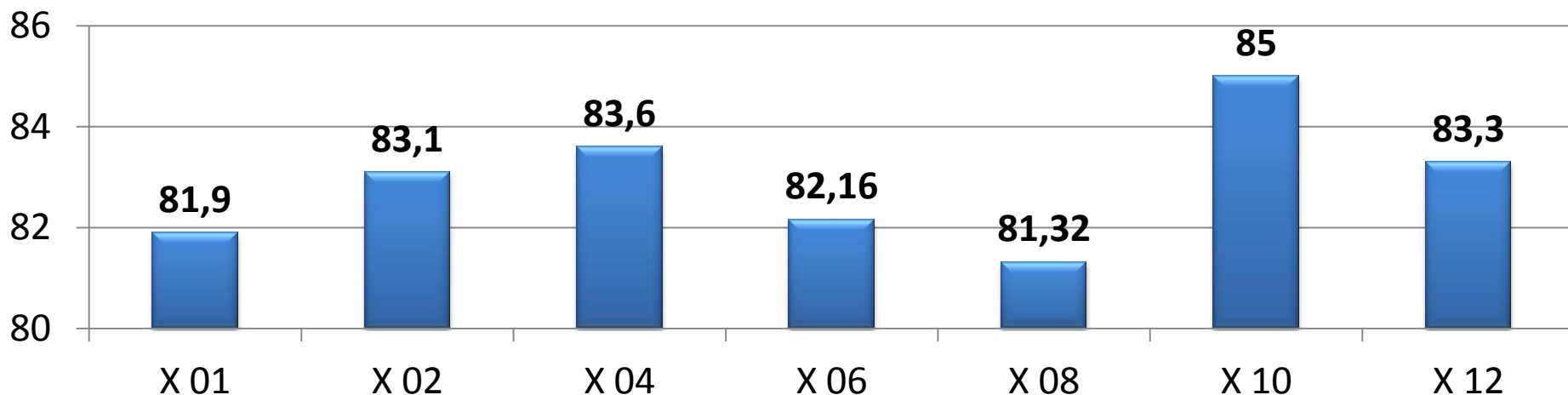
2.2. Formy dyskryminacji...

Dyskryminacja w sferze płacy

- **bezpośrednia** – różnice w wynagrodzeniach za pracę równej wartości
- **pośrednia** – nierówności płacowe wynikają m.in. z występowania zjawiska pionowej i poziomej segregacji zawodowej
- problem badawczy

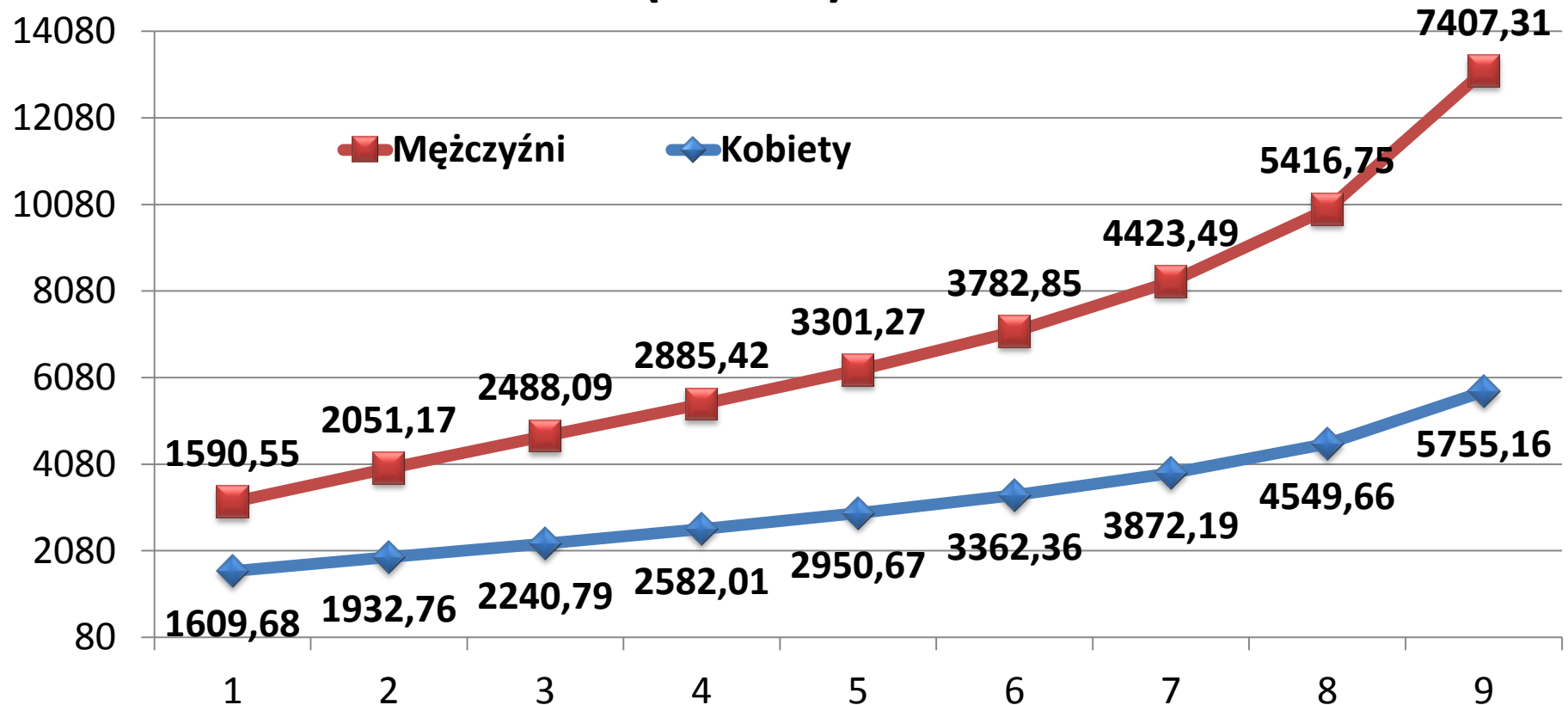
Wskaźnik relacji płac kobiet do płac mężczyzn w Polsce (w %)

2.2. Formy dyskryminacji...

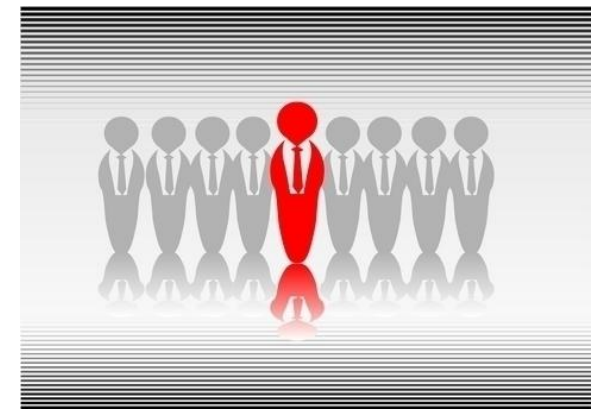
Miesięczne wynagrodzenia najwyższe w grupach decylowych pracowników zatrudnionych według płci w Polsce w X 2012 (w PLN)

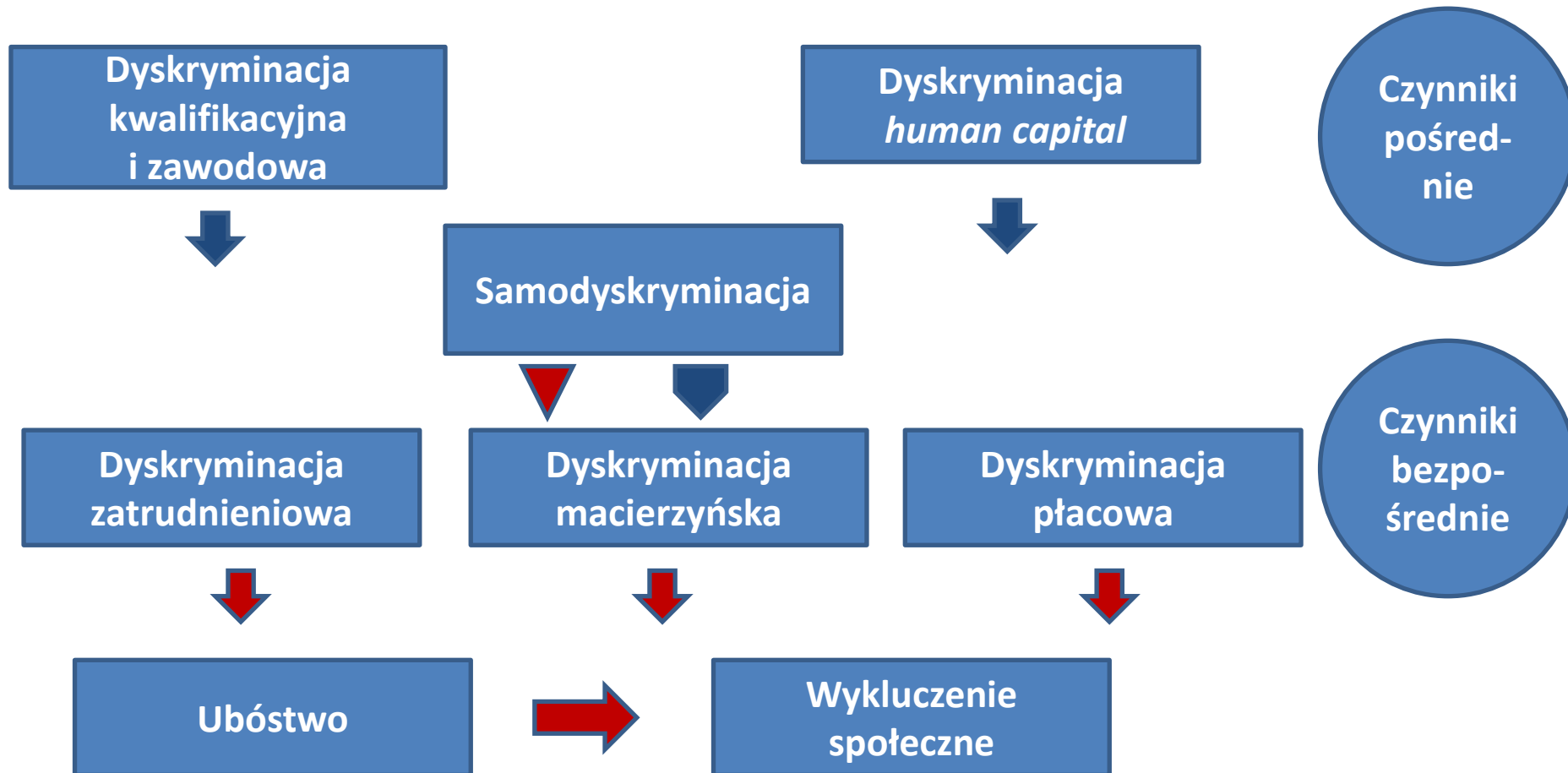
3. Modelowe ujęcie wpływu dyskryminacji na zagrożenie ubóstwem i wykluczeniem społecznym kobiet

- formy dyskryminacji kobiet w sferze pracy i płacy
- ubóstwo
- wykluczenie społeczne

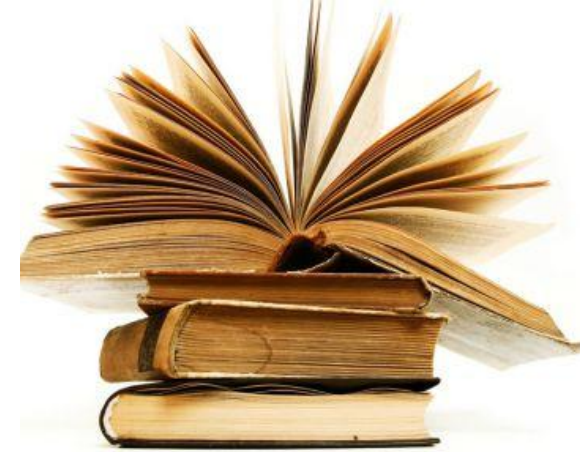

4. Modelowe ujęcie wpływu dyskryminacji na zagrożenie ubóstwem i wykluczeniem społecznym kobiet

Literatura

1. Kalinowska-Nawrotek, B., 2005, *Dyskryminacja kobiet na polskim rynku pracy*, Wydawnictwo AE w Poznaniu, Poznań.
2. Kalinowska-Sufinowicz, B., 2013, *Polityka społeczno-gospodarcza państwa wobec pracy kobiet*, Wydawnictwo UEP, Poznań.
3. GUS, 2015, Portal Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie, www.stat.gov.pl [dostęp: 5.06.2015].
4. Panek, T., 2013, Ubóstwo (s. 181-196) oraz Czapiński, J., 2013, *Pojęcie wykluczenia społecznego* (s. 141-143), w: Kotowska, I.E. (red.), *Rynek pracy i wykluczenie społeczne w kontekście percepcji Polaków. Diagnoza społeczna 2013. Raport tematyczny*, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Centrum Zasobów Ludzkich, Warszawa

Praca
oddala od nas
trzy wielkie niedole
nudę, występki i ubóstwo.

François-Marie Arouet de Voltaire
(Volter)

Dziękuję za uwagę!

UNIWERSYTET EKONOMICZNY
W POZNANIU

